

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૪૦૫/૨૦૦૯

સાથે

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૬૪૮/૨૦૦૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ભાસ્કર ભટ્ટાચાર્ય

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?
૨	રીપોર્ટર્સને મોકલવામાં આવે કે નહીં?
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?

૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?
૫	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?

=====

વરજુબેન તે દેવજી ડાહ્યા ડાફડાના પત્ની અને ૧.... અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય.... સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

સુશ્રી લોપા એમ. ભટ્ટ, વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ. ડી. દેસાઈ તરફે,
અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧-૨ તરફે

શ્રી કે. પી. રાવલ, અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર,
સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે

=====

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ભાસ્કર ભટ્ટાચાર્ય

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

તારીખ: ૧૫/૦૭/૨૦૧૪

સીએવી ચુકાદો

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા)

બંને અપીલો વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ગાંધીધામ, કચ્છ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૩૯/૨૦૦૮ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૪/૦૭/૨૦૦૮ ના દોષિત ઠેરવવાના અને સજાના સમાન હુકમથી ઉદ્ભવે છે, તેથી તે અપીલો સમાન રીતે સાંભળવામાં આવી હતી અને આ સમાન ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૨. આ બે અપીલો ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૨ અને ૩૨૪ સાથે વાંચતા કલમ ૧૧૪ હેઠળના ગુનાના ચાર દોષિત-આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા કરવામાં આવી છે, અને તે વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ગાંધીધામ, કચ્છ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૩૯/૨૦૦૮ માં પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવવાના અને પરિણામી સજાના તારીખ ૧૪/૦૭/૨૦૦૮ ના હુકમ વિરુદ્ધ નિર્દેશિત છે. દોષિત ઠેરવવાના ઉપરોક્ત હુકમ દ્વારા, અપીલકર્તાઓને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આજીવન કેદની સજા અને પ્રત્યેકને રૂ. ૨,૦૦૦ ના દંડની સજા કરવામાં આવી છે, જેમાં વધુ શરત એવી છે કે દંડની ચુકવણીમાં કસૂરના કિસ્સામાં, અપીલકર્તાઓ છ મહિનાની સાદી કેદ

ભોગવશે. અપીલકર્તાઓને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૨૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પ્રત્યેકને રૂ. ૩૦૦ ના દંડ સાથે વધુ છ મહિનાની સાદી કેદ ભોગવવાની સજા પણ કરવામાં આવી છે. જો કે, તમામ અપીલકર્તાઓને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૫૦૪ હેઠળના ગુનામાંથી નિર્દોષ મુક્ત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૩. ફરિયાદપક્ષનો કેસ:

તારીખ ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ, મૃતકના ભાઈ, એટલે કે મોહનભાઈ આલાભાઈ ડાફડાએ ભચાઉ પોલીસ સ્ટેશનમાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ આંક ૭૭/સી નોંધાવ્યો હતો, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ બપોરે આશરે ૨.૧૫ વાગ્યે તેઓ પોતાના ઘરે હતા. તેમના બે ભાઈઓ, મેલાભાઈ મેઘાભાઈ આલાભાઈ અને હરિ આલાભાઈ ધંધા માટે બહાર ગયા હતા, જ્યારે તેમની માતા હેમાબાઈ ગામમાં કેટલીક ઘરગથ્થુ વસ્તુઓ ખરીદવા ગયા હતા. જ્યારે પ્રથમ બાતમીદાર તેમના ઘરે હતા, ત્યારે તેમના બીજા ભાઈ કાના આલા એટલે કે મૃતક, શૌચક્રિયા માટે બહાર ગયા હતા. બપોરે આશરે ૨.૧૫ કલાકે, પ્રથમ બાતમીદારે તેમના પિતરાઈ ભાઈ ખીમાભાઈ દેવજીભાઈ (મૂળ આરોપી નં. ૪) ના ઘરેથી ઝઘડાનો અવાજ સાંભળ્યો. એવું લાગતા, પ્રથમ બાતમીદાર ખીમાભાઈ (મૂળ આરોપી નં. ૪) ના ઘરની નજીક ગયા અને જોયું કે તેમના ભાઈ કાના આલાને ખીમા દેવજીના પત્ની, એટલે કે ખીમીબાઈ (મૂળ આરોપી નં. ૨) અને ખીમાભાઈ દેવજીભાઈની માતા, એટલે કે

વરજુબેન (મૂળ આરોપી નં. ૧) એ પકડી રાખ્યો હતો અને ખીમા દેવજી (મૂળ આરોપી નં. ૪) સાથે રામુ દેવજી (મૂળ આરોપી નં. ૩) કાના આલાની બાજુમાં ઉભા હતા. એફઆઈઆરમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ખીમા દેવજી (એ/૪) અને રામુ દેવજી (એ/૩) ના હાથમાં દાતરડા હતા અને તેઓ ખરાબ શબ્દો બોલી રહ્યા હતા. એવું વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે પ્રથમ બાતમીદારે તેમના ભાઈ કાનાને બચાવવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે ખીમા દેવજી (એ/૪) એ કાના આલાના માથા પર દાતરડાનો ઘા માર્યો, જેના પરિણામે કાના આલા નીચે પડી ગયા અને ઢળી પડ્યા. એવું વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે રામુ દેવજી (એ/૩) એ પણ કાના પર ઘા કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, પરંતુ પ્રથમ બાતમીદારે વચ્ચે હસ્તક્ષેપ કર્યો હોવાથી, ઘા કરી શકાયો નહોતો પરંતુ તે પ્રક્રિયામાં, પ્રથમ બાતમીદારને તેમના હાથ, હથેળીઓ અને ખભા પર ઈજા થઈ હતી. પ્રથમ બાતમીદારે બૂમાબૂમ કરી હતી, જેના કારણે તમામ આરોપી વ્યક્તિઓ ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા હતા. તે દરમિયાન, પ્રથમ બાતમીદારના બે ભાઈઓ મગાભાઈ અને હરિભાઈ, મૃતકની પત્ની છોટીબાઈ સાથે ઘટનાસ્થળે દોડી આવ્યા હતા. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેઓએ કાનાને લોહીના ખાબોચિયામાં બેભાન પડેલો જોયો હતો. તે દરમિયાન ગામમાં રહેતા અન્ય વ્યક્તિઓ પણ ઘટનાસ્થળે આવી પહોંચ્યા હતા. પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ગુનો કરવા પાછળનો હેતુ એ હતો કે ખીમા દેવજી (એ/૪) ને રસીલાબેન નામની સ્ત્રી સાથે આડા સંબંધો હતા. રસીલાબેન

ગોવિંદ નામના વ્યક્તિના પત્ની છે, અને ગોવિંદ એ પ્રથમ બાતમીદાર અને મૃતકના પિતરાઈ ભાઈ મનજીભાઈના પુત્ર છે. આ સંબંધમાં, મૃતકે ખીમા દેવજીને ઠપકો આપ્યો હતો અને તેને આવા અનૈતિક કૃત્યમાં ન પડવા પણ કહ્યું હતું. આવી અદાવત મનમાં રાખીને, ઘટનાની તારીખે, ખીમા દેવજી (એ/જ) એ મૃતકના માથા પર ગંભીર ઇજાઓ પહોંચાડી હતી, જેના પરિણામે તેનું મૃત્યુ થયું હતું.

જ. મૃતકના ભાઈ દ્વારા ફરિયાદ નોંધાતા તપાસ શરૂ કરવામાં આવી હતી. પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં મૃતકના શબનું ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું, આંક ૨૯ કરવામાં આવેલ. પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં ઘટનાસ્થળનું પંચનામું, આંક ૨૬ કરવામાં આવેલ. મૃતકના શબને પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણ માટે મોકલવામાં આવ્યું હતું અને પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ, આંક ૪૯/સી એ નોંધ્યું હતું કે મૃત્યુનું કારણ મગજના પેશીઓ પર કપાયેલી ઇજાના પરિણામે ન્યુરોજેનિક શોકને કારણે કાર્ડિયો-રેસ્પિરેટરી ફેલ્ચોર હતું. ઘટના સમયે મૃતકે પહેરેલા લોહીવાળા કપડાં પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં પંચનામું, આંક ૩૬ કરીને મેળવવામાં આવ્યા હતા. આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજીની ૧૫/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં તેનું ધરપકડ પંચનામું, આંક ૩૧ કરવામાં આવેલ. રામુ દેવજી (એ/૩) એ પહેરેલા કપડાં પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં પંચનામું, આંક ૩૩ કરીને મેળવવામાં આવ્યા હતા. અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓની પણ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં

તેમના ધરપકડ પંચનામા કરવામાં આવેલ. રામુ દેવજી (એ/૩) ના કહેવાથી ગુનાના હથિયારનું રિકવરી પંચનામું, આંક ૩૯, પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં કરવામાં આવેલ. ખીમા દેવજી (એ/૪) ના કહેવાથી ગુનાના હથિયારનું બીજું રિકવરી પંચનામું, આંક ૪૫, પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં કરવામાં આવેલ. અંતે, આરોપી વ્યક્તિઓ વિરુદ્ધ વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ભચાઉ-કચ્છની કોર્ટમાં ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. જો કે, કેસ ફક્ત સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ કરવા યોગ્ય હોવાથી, વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ, ભચાઉએ ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૨૦૯ હેઠળ કેસ સેશન્સ કોર્ટમાં મોકલ્યો હતો.

૫. સેશન્સ કોર્ટે આરોપી વ્યક્તિઓ સામે આંક ૧૦ થી આરોપો ઘડ્યા હતા. આરોપી વ્યક્તિઓએ "ગુનાનો ઈન્કાર" કર્યો અને ટ્રાયલની માંગણી કરી.

૬. ફરિયાદપક્ષે તેના કેસના સમર્થનમાં નીચેના સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી.

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧	હરિ મેરામણ આહીર	આંક ૨૫
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨	મેરામણ ડોસા	આંક ૨૭
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩	કરશન કાના મકવાણા	આંક ૨૮
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪	મયુરસિંહ જયેન્દ્રસિંહ જાડેજા	આંક ૩૦
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫	જાનમમદ અદ્વારખા	આંક ૨૨
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬	જગદીપસિંહ મહિપતસિંહ જાડેજા	આંક ૩૪

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૭	ઉમર જીવા	આંક ૩૫
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮	જશા બચુ	આંક ૩૭
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૯	રણછોડ ખીમા	આંક ૩૮
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦	હિતેશગીરી મોહનગીરી	આંક ૪૦
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧	ભીખા વાજા	આંક ૪૧
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨	રવા ગણેશ	આંક ૪૩
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩	નરણ શંભુ	આંક ૪૪
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪	પાયણ નાગદાન	આંક ૪૬
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫	ડો. સુજીતકુમાર સત્યેન્દ્ર	આંક ૪૮
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬	નરેન્દ્ર ચાનારામ કાપડી	આંક ૫૨
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭	કનક ધીરજલાલ ડોડિયા	આંક ૫૪
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮	ધર્મેન્દ્રસિંહ જામભા ઝાલા	આંક ૫૫
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯	મોહન આલા ડાફડા	આંક ૫૬
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦	છોટીબેન કાના ડાફડા	આંક ૬૩
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧	મેઘા આલા ડાફડા	આંક ૬૪
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૨	રસીલા ગોવિંદ	આંક ૬૫
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૩	ભૂપેન્દ્ર બચુ લખતરીયા	આંક ૬૯
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૪	નરેન્દ્રસિંહ બહાદુરસિંહ જાડેજા	આંક ૭૨
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૫	રણછોડ સોમા નીનામા	આંક ૭૬
ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૬	જયેન્દ્રસિંહ ગુમાનસિંહ ઝાલા	આંક ૭૯

૭. ફરિયાદપક્ષે દસ્તાવેજી પુરાવાના નીચેના ટુકડાઓ પણ રજૂ કર્યા હતા:

વિગતો	માર્ક	આંક નં.
ઘટનાસ્થળનું પંચનામું	૧૬/૩	આંક ૨૬
ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું	૧૬/૨	આંક ૨૮
પંચનામું	૧૬/૬	આંક ૩૧
પંચનામું	૧૬/૭	આંક ૩૩
પંચનામું	૧૬/૮	આંક ૩૬
પંચનામું	૧૬/૯	આંક ૩૮
પંચનામું	૧૬/૧૦	આંક ૪૨
પંચનામું	૧૬/૧૧	આંક ૪૫
પી.એમ. નોટ	૧૬/૧૨	આંક ૪૮
સીએચસી, ભચાઉના કેસ પેપર		આંક ૫૧
પંચનામું	૧૬/૫	આંક ૫૩
મોહન ડાફડાનું સોગંદનામું		આંક ૫૮
છોટીબેન કાનાનું સોગંદનામું		આંક ૬૦
નકશો		આંક ૭૦
દસ્તાવેજોની યાદી		આંક ૭૧
પીએસઆઈ, ભચાઉની યાદી	૭૧/૧	આંક ૭૩
પીએસઆઈ ભચાઉની યાદી	૭૧/૩	આંક ૭૪
જાણવાજોગ નં. ૪૩/૦૮	૧૬/૧	આંક ૭૫
એફઆઈઆર (મૂળ ફરિયાદ)		આંક ૭૭

પીએસઓ, ભચાઉ પોલીસ સ્ટેશનની યાદી	૭૧/૨	આંક ૭૮
પંચનામું	૧૬/૪	આંક ૮૦
મુદ્દામાલના નિવેદન અને પ્રશ્નાવલી સાથે એફએસએલનો પત્ર	૧૬/૧૩	આંક ૮૧
પ્રમાણપત્ર	૧૬/૧૪	આંક ૨૨
એફએસએલની પહોંચ	૧૬/૧૫	આંક ૮૩
જાહેરનામું	૧૬/૧૬	આંક ૮૪
પીએસઆઈ, ભચાઉનો પત્ર	૨૧/૧	આંક ૮૫
એફએસએલનો પત્ર	૨૧/૨	આંક ૮૬
પુરસીસ		આંક ૮૪

૮. આરોપી વ્યક્તિઓએ ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૩૧૩ હેઠળ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓ દ્વારા તેમની સામે લગાડવામાં આવેલા આરોપોનો ઈનકાર કર્યો હતો અને ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે તેઓ નિર્દોષ હતા.

૯. વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજે જો કે, અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવ્યા અને પરિણામે ઉપર જણાવ્યા મુજબની સજા ફટકારી.

૧૦. અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, દોષિતો આ બે અપીલો સાથે આવ્યા છે.

૧૧. અપીલકર્તાઓ વતી રજૂઆતો:

શ્રી એ. ડી. દેસાઈ તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી લોપા એમ. ભટ્ટે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટ આરોપી-અપીલકર્તાઓને હત્યાના ગુનામાં દોષિત ઠેરવવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. સુશ્રી ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે સમગ્ર કેસ એકમાત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી એટલે કે મૃતકના ભાઈના પુરાવા પર આધારિત છે. સુશ્રી ભટ્ટે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે એકમાત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીના પુરાવા પરથી એમ કહી શકાય નહીં કે તે સંપૂર્ણપણે વિશ્વસનીય સાક્ષી છે. સુશ્રી ભટ્ટે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે એકમાત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીનું મૌખિક વર્ણન રેકૉર્ડ પરના તબીબી પુરાવા સાથે વિરોધાભાસમાં છે. સુશ્રી ભટ્ટે એવું પણ રજૂઆત કરી હતી કે જ્યાં સુધી બે મહિલા દોષિતોનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ગુનો કરવા માટે ઉશ્કેરણીનો કોઈ કેસ કરવામાં આવ્યો નથી. સુશ્રી ભટ્ટના જણાવ્યા અનુસાર, વરજુબેન (એ/૧) અને ખીમીબેન (એ/૨) ને હત્યાના ગુના માટે દોષિત ઠેરવવા તે કાયદેસર રીતે યોગ્ય નથી.

ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, સુશ્રી ભટ્ટ પ્રાર્થના કરે છે કે આ અપીલોમાં ગુણદોષ હોવાથી, તેને મંજૂર કરવામાં આવે અને આરોપી-અપીલકર્તાઓને તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે.

૧૨. રાજ્ય વતી રજૂઆતો:

રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી કે. પી. રાવલે આ અપીલોનો સખત વિરોધ કર્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે ટ્રાયલ

કોર્ટે આરોપી વ્યક્તિઓને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૨ સાથે વાંચતા કલમ ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર હત્યાના ગુનામાં દોષિત ઠેરવવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી. શ્રી રાવલ રજૂઆત કરે છે કે ઘટનાના એકમાત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીના પુરાવા પર અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી કારણ કે તે પોતે જ એક ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી છે.

ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, શ્રી રાવલ પ્રાર્થના કરે છે કે અપીલોમાં કોઈ ગુણદોષ ન હોવાથી, તેને રદ કરવાને પાત્ર છે.

૧૩. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી જણાય છે કે ટ્રાયલ દરમિયાન, ફરિયાદપક્ષે ૨૬ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી અને તેમાંથી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૭, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૯, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૨ ને હોસ્ટાઈલ સાક્ષી જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા કારણ કે તેઓ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. અમે આ તમામ સાક્ષીઓના પુરાવાઓ વાંચ્યા છે અને તેમના પુરાવા ફરિયાદપક્ષને કોઈ પણ રીતે મદદરૂપ નથી. આવા સંજોગોમાં, અમે પુરાવાઓની વિગતે ચર્ચા કરી રહ્યા નથી.

૧૪. જો કે, અમે તે સાક્ષીઓના મૌખિક પુરાવા પર વિચાર કરવા આગળ વધીએ છીએ જેમણે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું છે અને જેના પર ટ્રાયલ કોર્ટે ભરોસો મૂક્યો છે.

i) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨, મેરામણ ડોસાએ તેમના પુરાવા, આંક ૨૭ માં જુબાની આપી છે કે પોલીસે તેમને ગામ કડોલ હરિજનવાસ ખાતે પંચ સાક્ષી તરીકે કામ કરવા માટે બોલાવ્યા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ઘટનાસ્થળની તપાસ કરતા તેઓ લોહીના ડાઘા જોઈ શકતા હતા. ઘટનાસ્થળે બીજી કોઈ નોંધપાત્ર વસ્તુ મળી ન હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે પોલીસે પહેલા લેખિતમાં પંચનામું તૈયાર કર્યું હતું અને ત્યારબાદ તેમની સહી મેળવી હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે પોલીસ પંચનામાની વિગતો લખાવતી હતી, જ્યારે લેખક તેને લેખિતમાં ઉતારતા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ વધુમાં જુબાની આપી છે કે પોલીસ શું લખતી હતી તે અંગે તેમને કોઈ ખ્યાલ નહોતો. પોલીસે કહ્યા મુજબ તેમણે પંચનામા, આંક ૨૬ પર પોતાની સહી કરી હતી.

ii) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩, કરશન કાના મકવાણાએ તેમના પુરાવા આંક ૨૮ માં જુબાની આપી છે કે તેમને પોલીસે ભચાઉ સરકારી હોસ્પિટલ ખાતે પંચ સાક્ષી તરીકે કામ કરવા માટે બોલાવ્યા હતા. હોસ્પિટલમાં, કાનાભાઈનું શબ બેડ પર પડેલું હતું અને તેઓ માથાના પાછળના ભાગમાં ઈજા જોઈ શકતા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ઈજા દાતરડાથી થઈ હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે મૃતકના શરીર પરના કપડાં લોહીથી રંગાયેલા હતા.

iii) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫, ડો. સુરજીતકુમાર સત્યેન્દ્રએ તેમના પુરાવા આંક ૪૮ માં જુબાની આપી છે કે ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ, તેઓ ભચાઉની સરકારી હોસ્પિટલમાં મેડિકલ ઓફિસર તરીકે ફરજ પર હતા. તે સમયે મોહન આલા ડાફડા તેના ભાઈ કાના આલાના શબ સાથે આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ જુબાની આપી છે કે તેમણે પોલીસને જાણ કરી હતી કે એક શબ પોસ્ટમોર્ટમ માટે આવ્યું છે. થોડા સમય પછી, પોલીસ સરકારી હોસ્પિટલમાં આવી અને ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું કર્યા પછી શબ સોંપ્યું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ જુબાની આપી છે કે પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણમાં પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ આંક ૪૯ ના કોલમ નં. ૧૭ માં નોંધ્યા મુજબ નીચેની બાહ્ય ઈજાઓ જોવા મળી હતી.

એ. જમણા કાંડાના પાછળના ભાગે ૨ x ૦.૧ x ૦.૧ સે.મી. ની લેસરેશન ઈજા.

બી. જમણા સાથળના ઉપરના ૧/૩ ભાગ પર ૮ x ૦.૧ સે.મી. ગું ઘસરકો.

સી. બાય-પેરિએટલ પ્રદેશની મધ્યથી ઓસીપીટલ પ્રદેશની મધ્ય સુધી તીક્ષ્ણ કાપની ઈજા. આ ઈજામાં ચામડી અને સ્નાયુ કપાયેલા હતા અને મગજની પેશીઓ એક જ સમતલમાં ૧૬ સે.મી. x ૩ સે.મી. x ૧.૫ સે.મી. કપાયેલી હતી. (નોંધ: આ ઈજાની મધ્યમાં ઊંડાઈ ૩ સે.મી. અને બાકીના ભાગની ઊંડાઈ ૧.૫ સે.મી. છે).

ડી. ઓસીપીટલ પ્રદેશ પર ૧૬ સે.મી. લાંબો તીક્ષ્ણ હાડકાનો કાપ.

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ વધુમાં જુબાની આપી છે કે હાડકા અને મગજની પેશીઓ કપાયેલી હતી. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે થયેલી ઈજા મધ્ય ભાગમાં ૩ સે.મી. ઊંડી હતી અને ઈજાના આસપાસના ભાગની ઊંડાઈ ૧.૫ સે.મી. હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે હાડકું તીક્ષ્ણ ધારવાળા હથિયારથી કપાયેલું હતું અને તેનું માપ ૧૬ સે.મી. પહોળું હતું. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે મગજની તપાસમાં ચામડીના નીચેના ભાગમાં સોજો અને લોહી જામી ગયેલું જોવા મળ્યું હતું. મગજ પર ૧૦.૫ સે.મી. માપની ઈજા હતી. તીક્ષ્ણ ધારવાળા હથિયારના ઘાને કારણે ખોપરી કપાઈને બે ભાગમાં વહેંચાઈ ગઈ હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે મૃત્યુનું કારણ પુષ્કળ રક્તસ્રાવના પરિણામે કાર્ડિયો-રેસ્પિરેટરી એરેસ્ટ અને ન્યુરોજેનિક શોક હતું.

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ જુબાની આપી હતી કે તે જ દિવસે મોહન આલાની પણ તેમના દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે મોહન આલાને ડાબા હાથ પર ૧ સે.મી. x ૦.૫ સે.મી. માપનો ઘા થયો હતો. ઈજા સાદી પ્રકૃતિની હતી અને બુઝી વસ્તુ દ્વારા થઈ શકે છે. મોહન આલાના શરીર પર જોવા મળેલી બીજી ઈજા ઘસરકાના સ્વરૂપમાં હતી અને ડાબા હાથની હથેળીની પાછળની બાજુએ પહેલી અને બીજી આંગળી વચ્ચે ૧ સે.મી. x ૧ સે.મી. માપનો સોજો ૨.૫ સે.મી. x ૨.૫ સે.મી. ના સોજા સાથે હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ જુબાની આપી છે કે મોહન આલા દ્વારા વર્ણવવામાં આવેલા હુમલાના ઇતિહાસમાં, તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમના ભાઈ કાના આલાને

બચાવવાનો પ્રયાસ કરતી વખતે તેમને ઈજા થઈ હતી. તેમણે જુબાની આપી હતી કે તેમણે મોહન આલાની તપાસનું પ્રમાણપત્ર આપ્યું હતું, જે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને આંક ૫૦ થી પુરાવામાં સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. તેમની ઊલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ જુબાની આપી છે કે તેમણે ઈન્કવેસ્ટ રિપોર્ટ મુજબ પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ની ઊલટતપાસ દ્વારા કાંઈ પણ નક્કર બહાર લાવી શકાયું નહોતું.

(iv) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯, મોહન આલા ડાફડા મૃતકના ઈજાગ્રસ્ત ભાઈ છે. તેઓ મૂળ પ્રથમ બાતમીદાર પણ છે. તેમના પુરાવા આંક ૫૬ માં, તેમણે જુબાની આપી છે કે આ ઘટના ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ બપોરે આશરે ૨.૧૫ કલાકે ખીમા દેવજી (એ/૩) ના ઘરના દરવાજા પાસે બની હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે તે સમયે તેમના ભાભી છોટીબાઈ અને તેમના ભાઈ કાના ઘરે હાજર હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમનો ભાઈ કાના શૌચક્રિયા માટે ઘરની બહાર ગયા હતા. થોડા સમય પછી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ એ ઝઘડો થવાનો અવાજ સાંભળ્યો અને તેના કારણે તેઓ ઘરની બહાર આવ્યા. તેમણે જુબાની આપી છે કે થોડું આગળ ચાલતા, તેમણે જોયું કે તેમના ભાઈ કાના આલાને ખીમીબાઈ (એ/૨) અને વરજુબેન (એ/૧) એ તેમના હાથથી પકડી રાખ્યા હતા, અને ખીમા દેવજી અને રામુ દેવજી તેમના હાથમાં દાતરડા લઈને તેમની બાજુમાં ઉભા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ખીમા દેવજી અને રામુ દેવજી અપશબ્દો બોલી રહ્યા હતા. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે તેઓ દોડીને

તેમના ભાઈ કાના પાસે પહોંચે તે પહેલાં, ખીમા દેવજીએ તેમના ભાઈ કાનાના માથા પર દાતરડાનો ઘા માર્યો, જેના પરિણામે કાના નીચે પડી ગયા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ત્યારબાદ જ્યારે તેમણે હસ્તક્ષેપ કર્યો, ત્યારે રામુ દેવજીએ પણ ઘા મારવાનો પ્રયાસ કર્યો, પરંતુ તેમના હસ્તક્ષેપને કારણે તેમને ઈજા થઈ. તેમણે જુબાની આપી છે કે રામુ દેવજીએ દાતરડા વડે તેમના હાથ પર ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમને તેમના ડાબા હાથના નીચેના ભાગમાં, ડાબા કોણીમાં અને હાથના પાછળના ભાગમાં ઈજાઓ થઈ હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ એ વધુમાં જુબાની આપી છે કે બૂમાબૂમ કરતા આરોપી વ્યક્તિઓ ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ત્યારબાદ, તેમના બીજા બે ભાઈઓ મેઘા આલા અને હરિભાઈ તેમના ભાભી છોટીબાઈ એટલે કે મૃતકની પત્ની સાથે ઘટનાસ્થળે આવી પહોંચ્યા હતા. તે દરમિયાન ગામના અન્ય લોકો પણ ઘટનાસ્થળે એકઠા થઈ ગયા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ગુનો કરવા પાછળનો હેતુ એ હતો કે મૃતકે ખીમાને ઠપકો આપ્યો હતો, કારણ કે ખીમા રસીલાબેન સાથે આડા સંબંધો રાખતા હતા, જે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ના પિતરાઈ ભાઈ ગોવિંદના પત્ની છે. આવી અદાવત મનમાં રાખીને, ખીમા દેવજી અને અન્ય સહ-આરોપીઓએ મૃતકને ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. તેમની ઊલટતપાસમાં, તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમનું ઘર આરોપી વ્યક્તિઓના ઘરની બિલકુલ સામે છે. તેમણે જુબાની આપી છે કે જો કોઈ આરોપી વ્યક્તિઓના ઘરે જવા માંગતું હોય, તો તેણે તેના ઘરથી વળાંક

લઈને પહોંચવું પડે. તેમણે જુબાની આપી છે કે આરોપીઓના ઘરની બાજુમાં જાહેર રસ્તો છે અને તે રસ્તા પરથી ઘણા લોકો પસાર થાય છે. ઘટનાના દિવસે, તે જાહેર રસ્તા પરથી કોઈ પસાર થઈ રહ્યું ન હતું. તેમણે એવું પણ જુબાની આપી છે કે ઘટનાના દિવસે, તેમના ભાઈ કાના લગ્નમાં હાજરી આપવા ગયા હતા. જો કે, તેમણે તેમને આપવામાં આવેલા સૂચનનો ઈનકાર કર્યો હતો કે કાના લગ્નના સ્થળે જમવાના હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે લગ્નમાં હાજરી આપીને, કાના બપોરે આશરે ૧૨ વાગ્યે ઘરે પાછા આવ્યા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે કાનાએ હજી જમવાનું બાકી હતું. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમના ભાઈ બપોરે આશરે ૨ વાગ્યે જંગલ જવા માટે નીકળ્યા હતા. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે જ્યારે તેમના ભાઈ ઘરની બહાર નીકળ્યા ત્યારે તેમણે શૌચક્રિયા કરી લીધી હતી કે હજી કરવાની બાકી હતી તે અંગે તેમને કોઈ ખ્યાલ નથી. તેમણે જુબાની આપી હતી કે જંગલ પહોંચતા ૨૦ મિનિટ લાગે છે અને ત્યારબાદ તરત જ તેમણે પોતાનું વર્ડન બદલ્યું અને જુબાની આપી કે જંગલ પહોંચતા આશરે ૫ થી ૧૦ મિનિટ લાગે છે. તેમણે જુબાની આપી છે કે જ્યારે ઘટના બની ત્યારે તેઓ હમણાં જ ઘરની બહાર નીકળ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ઘટનાસ્થળે પહોંચતા જ ઘટના બની હતી. તેઓ આશરે ૨૫ કદમના અંતરે હતા ત્યારે હુમલો જોઈ શકતા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે જ્યારે પહેલો ઘા મારવામાં આવ્યો ત્યારે તેઓ ૨૫ કદમના અંતરે હતા. આ ઘટના ૨-૩ મિનિટ સુધી ચાલી હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે વાસ્તવિક ઘટના બની તે પહેલાં, તેઓ ૫ મિનિટ પહેલાં

ઝઘડાનો અવાજ સાંભળી શકતા હતા. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે જેવો તેમના ભાઈ પર પહેલો ઘા થયો, કે તરત જ તે નીચે પડી ગયા. બીજો ઘા પણ તરત જ મારવામાં આવ્યો હતો. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમણે પોતાને શબ પર ફેંકી દીધા અને પ્રતિકાર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો. તેમણે જુબાની આપી છે કે બીજો ઘા રામુ દેવજી દ્વારા મારવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તે ખાસ ઘા તેમના શરીર પર વાગ્યો હતો. તેમણે જુબાની આપી છે કે ઘટના સમયે તેમણે ઘણી બૂમાબૂમ કરી હતી, પરંતુ ઘટનાસ્થળે કોઈ આવ્યું નહોતું. આશરે દસ મિનિટ પછી, તેમના બીજા ભાઈ મેઘા આલા સ્થળ પર આવ્યા, ત્યારબાદ છોટીબાઈ આવ્યા. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે તેમણે પાડોશીઓની મદદ માંગી ન હતી. તેમની ઊલટતપાસમાં, તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે એ સાચું હતું કે જ્યારે આરોપી વ્યક્તિઓ અને તેમના ભાઈ કાના વચ્ચે બોલાચાલી થઈ ત્યારે તેઓ તેમના ઘરે હતા. ચોક્કસ બોલાચાલી શું હતી તે તેમને ખબર નહોતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેઓ પહોંચે ત્યાં સુધીમાં તેમનો ભાઈ પહેલેથી જ ઢળી પડ્યો હતો. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમણે જે હેતુનો આરોપ લગાવ્યો હતો તે માત્ર ધારણા પર આધારિત હતો.

(v) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦, છોટીબાઈ મૃતકની પત્ની છે. તેમના પુરાવા આંક ૬૩ માં, તેમણે જુબાની આપી છે કે ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ, બપોરે આશરે ૨ વાગ્યે, તેઓ તેમના પતિ અને તેમના દિયર મોહન સાથે તેમના ઘરે હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે તે સમયે, તેમના પતિ શૌચક્રિયા માટે નીકળ્યા

હતા. તે દરમિયાન, તેમના દિયરે બહાર ઝઘડો થવાનો અવાજ સાંભળ્યો, અને તેથી, તેમના દિયર બહાર ગયા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ત્યારબાદ તેઓ પણ બહાર ગયા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦ એ જુબાની આપી છે કે તેમણે તેમના દિયરને ઉભેલા જોયા અને તેમના પતિના માથામાંથી પુષ્કળ લોહી નીકળતું હતું. તેમના દિયરને પણ હાથ પર ઈજાઓ થઈ હતી. તેમના દિયર મોહનભાઈને શું થયું તે અંગે પૂછતા, તેમને જાણ કરવામાં આવી હતી કે વરજુબેન અને ખીમીબેને કાનાને પકડી રાખ્યો હતો અને ખીમા દેવજીએ કાનાના માથા પર દાતરડાનો ઘા માર્યો હતો. તેમણે જુબાની આપી છે કે ત્યારબાદ, તેમણે બૂમો પાડી અને થોડા સમય પછી, તેમના બીજા બે દિયર પણ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ઘટના પાછળનો હેતુ એ હતો કે તેમના પતિ કાનાએ ખીમાને ઠપકો આપ્યો હતો, કારણ કે ખીમા રસીલાબેન, ગોવિંદના પત્ની સાથે આડા સંબંધો રાખતા હતા, અને ગોવિંદ મૃતકના પિતરાઈ ભાઈ છે. તેમણે તેમની ઊલટતપાસમાં જુબાની આપી છે કે જ્યારે બૂમાબૂમ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે તેઓ તેમના ઘરે હતા. પોલીસ ૧૫ મિનિટમાં ઘટનાસ્થળે આવી પહોંચી હતી.

(vi) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧, મેઘાભાઈ મૃતકના ભાઈ છે. તેમના પુરાવા, આંક ૬૪ માં, તેમણે જુબાની આપી છે કે ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ, તેઓ સવારે કોઈ કામ માટે નીકળ્યા હતા. તેઓ બપોરે આશરે ૩ વાગ્યે ગામમાં પાછા આવ્યા. રસ્તામાં, તેઓ તેમના બીજા ભાઈ હરિને મળ્યા. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમનો ભાઈ મોહન આલા મહોલ્લામાં મોટેથી રડતો હતો અને તેઓ અને

તેમનો ભાઈ હરિ જ્યાં મોહન વિલાપ કરતો હતો ત્યાં દોડી ગયા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમણે ખીમા દેવજીના ઘરની નજીક તેમના ભાઈ કાનાનું શબ લોહીના ખાબોચિયામાં પકેલું જોયું હતું. તે દરમિયાન ચોબારીની પોલીસ ઘટનાસ્થળે આવી પહોંચી અને પરિવારના સભ્યોને કાનાને ભયાઉ લઈ જવા કહ્યું. કાનાના શબને ટેમ્પોમાં મૂકી ભયાઉ સરકારી હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યું હતું. સરકારી હોસ્પિટલ પહોંચતા, ડોક્ટરે કાનાને 'મૃત લાવવામાં આવેલ' જાહેર કર્યા. પોસ્ટમોર્ટમ થયા પછી શબ પરિવારના સભ્યોને સોંપવામાં આવ્યું હતું. શબ ઘરે લાવ્યા પછી, તેને દફનાવવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ એ જુબાની આપી છે કે દફનવિધિ પછી, તેમણે તેમના ભાઈ મોહનને શું થયું હતું તે વિશે પૂછપરછ કરી, અને જવાબમાં, તેમને મોહન અને તેમના ભાભી છોટીબાઈ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે કાના શૌચક્રિયા માટે ગયા હતા અને તે દરમિયાન, તેઓએ લડાઈનો અવાજ સાંભળ્યો જેના કારણે મોહન ઘરની બહાર આવ્યા અને જોયું કે કાનાને વરજુબેન અને ખીમીબેને તેમના ઘરની પાસે પકડી રાખ્યા હતા, ખીમા દેવજીના હાથમાં દાતરડું હતું અને રામુ દેવજીના હાથમાં પણ દાતરડું હતું, અને ત્યારબાદ, ખીમા દેવજીએ કાનાના માથા પર ઘા માર્યો હતો. તેમની ઊલટતપાસમાં, તેમણે જુબાની આપી છે કે જ્યારે તેઓ પોતે તેમના ભાઈ હરિ સાથે કાનાના શબ પાસે પહોંચ્યા, ત્યારે તે સમયે તેમના ભાઈ મોહન અને તેમના ભાભી છોટીબાઈ હાજર હતા, જ્યારે અન્ય લોકો થોડે દૂર ઉભા હતા.

(vii) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી રપ, રણછોડભાઈ નીનામા પ્રથમ તપાસ કરનાર અધિકારી છે. તેમના પુરાવા આંક ૭૬ માં, તેમણે જુબાની આપી છે કે ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ, ભયાઉ પોલીસ સ્ટેશનના પીએસઓ, એટલે કે નરેન્દ્રસિંહ જાડેજાએ જાણવાજોગ નોંધ નં. ૪૩/૦૮ ની તપાસ સોંપી હતી. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેઓ ભયાઉ સરકારી હોસ્પિટલ પહોંચ્યા અને કાનાના શબનું ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું કર્યું. ત્યારબાદ, તેમણે મોહન આલા દ્વારા નોંધાવેલી ફરિયાદ નોંધી, જે સી.આર. નં. ૧-૩૩/૦૮ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. બીજા દિવસે સવારે આશરે ૭.૩૦ વાગ્યે ઘટનાસ્થળનું પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું. તે દરમિયાન ભયાઉ પોલીસ સ્ટેશનના પીએસઆઈ શ્રી ઝાલા, જેઓ રજા પર હતા, હાજર થયા અને તે મુજબ તપાસ સંભાળી લીધી.

(viii) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ર૬, જયેન્દ્રસિંહ ઝાલા બીજા તપાસ કરનાર અધિકારી છે. તેમના પુરાવા આંક ૭૮ માં, તેમણે જુબાની આપી છે કે ૧૦/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ ફરજ પર હાજર થઈને, તેમણે પીએસઆઈ શ્રી નીનામા પાસેથી તપાસ સંભાળી લીધી. તેમણે જુબાની આપી છે કે વિવિધ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા અને આરોપી વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેમના ધરપકડ પંચનામા કરવામાં આવેલ. રામુ દેવજી અને ખીમા દેવજીના કહેવાથી ગુનામાં વપરાયેલા હથિયારો રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા. તેમણે તપાસ પૂર્ણ કરવા માટે લેવામાં આવેલા અન્ય વિવિધ પગલાઓ સમજાવ્યા છે. તેમની ઊલટતપાસમાં, તેમણે જુબાની આપી

છે કે તપાસ દરમિયાન, તેમણે પરસોત્તમ બાલકદાસ સાધુ, મહાદેવા આહીર, જેઠીભાઈ ડાંડા અને લાલજીભાઈ વીરાભાઈના નિવેદનો નોંધ્યા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે ૧૦/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ નોંધાયેલા પરસોત્તમ બાલકદાસ સાધુના નિવેદનમાં, તેમણે જણાવ્યું હતું કે કાના આલાની હત્યા કેવી રીતે થઈ અને કાના આલાના મૃત્યુ માટે કયા વ્યક્તિઓ જવાબદાર હતા તે અંગે તેમને કોઈ ખ્યાલ નથી. તે જ રીતે, અન્ય સાક્ષીઓના નિવેદનો પરથી, ઘટના કેવી રીતે બની હતી અને હુમલાખોરો કોણ હતા તે અંગે કોઈ સુરાગ મળી શક્યો ન હતો.

૧૫. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી વાંચ્યા પછી, આ અપીલોમાં અમારી વિચારણા માટે જે એકમાત્ર પ્રશ્ન આવે છે તે એ છે કે શું ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી-અપીલકર્તાઓને હત્યાના ગુનામાં દોષિત ઠેરવવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે.

૧૬. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના સંચિત આકારણી પર જે ચિત્ર ઉભરી આવે છે તે એ છે કે સમગ્ર કેસ એકમાત્ર ઈજાગ્રસ્ત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી એટલે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯, મોહનભાઈ આલાના પુરાવા પર આધારિત છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯, મોહનભાઈ આલાની પણ ૦૯/૦૩/૨૦૦૮ ના રોજ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫, ડૉ. સુરજીતકુમાર સત્યેન્દ્ર દ્વારા તબીબી તપાસ કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ દ્વારા આપવામાં આવેલા મેડિકલ સર્ટિફિકેટ આંક ૫૦ પરથી જણાય છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯, મોહન આલાને ત્રણ ઈજાઓ થઈ હતી, એક ડાબા હાથના નીચેના ભાગમાં, બીજી ઘસરકા અને સોજાના સ્વરૂપમાં

ડાબા હાથની હથેળીની પાછળની બાજુએ પહેલી અને બીજી આંગળી વચ્ચે ૧ સે.મી. x ૧ સે.મી. માપના સોજા ૨.૫ સે.મી. x ૨.૫ સે.મી. સાથે અને ત્રીજી હાથના પાછળના ભાગે. તમામ ઈજાઓ સાદી પ્રકૃતિની હતી. મેડિકલ સર્ટિફિકેટ આંક ૫૦ માં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઈજાઓ બુઝી વસ્તુ દ્વારા થઈ શકે છે. એવું પણ જણાય છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯, મોહન આલાએ તેમની તબીબી તપાસ સમયે ડોક્ટર સમક્ષ હુમલાનો ઇતિહાસ આપ્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તેમના ભાઈ કાના આલાને બચાવવાનો પ્રયાસ કરતી વખતે તેમને ઈજાઓ થઈ હતી.

૧૭. મૌખિક પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવું એ અઘરું કામ છે. મૌખિક પુરાવાના મૂલ્યાંકન માટે કોઈ નિશ્ચિત કે સીધી ફોર્મ્યુલા નથી. ફોજદારી કેસમાં મૌખિક પુરાવાના મૂલ્યાંકન માટે ન્યાયિક રીતે વિકસિત સિદ્ધાંતો નીચે મુજબ ગણાવી શકાય છે:—

- I. સાક્ષીના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે, અભિગમ એ હોવો જોઈએ કે શું સાક્ષીનો પુરાવો સમગ્ર રીતે વાંચતા સત્ય લાગે છે. એકવાર તે છાપ ઊભી થઈ જાય પછી, કોર્ટ માટે પુરાવાની વધુ ઝીણવટપૂર્વક તપાસ કરવી જરૂરી છે, ખાસ કરીને સમગ્ર પુરાવામાં દર્શાવવામાં આવેલી ઉણપો, ખામીઓ અને નબળાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને તેનું મૂલ્યાંકન એ જાણવા માટે કરવું જોઈએ કે શું તે સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવાના સામાન્ય

પ્રવાહની વિરુદ્ધ છે અને શું પુરાવાનું અગાઉનું મૂલ્યાંકન એટલું ડગમગી ગયું છે કે તે માનવાને લાયક નથી.

II. જો જે કોર્ટ સમક્ષ સાક્ષી પુરાવો આપે છે તેને સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવાના સામાન્ય પ્રવાહ વિશે અભિપ્રાય રચવાની તક મળી હોય, તો અપીલ કોર્ટ જેણે આ લાભ મેળવ્યો નથી તેણે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પુરાવાના મૂલ્યાંકનને યોગ્ય મહત્વ આપવું પડશે અને જ્યાં સુધી કારણો વજનદાર અને પ્રચંડ ન હોય ત્યાં સુધી મામૂલી વિગતોમાં નાની ભિન્નતા કે નબળાઈઓના આધારે પુરાવાને નકારી કાઢવો યોગ્ય રહેશે નહીં.

III. જ્યારે પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીની લાંબી તપાસ કરવામાં આવે છે ત્યારે તેના માટે કેટલીક વિસંગતતાઓ કરવી તદ્દન શક્ય છે. પરંતુ અદાલતોએ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે જ્યારે સાક્ષીના પુરાવામાં વિસંગતતાઓ તેના વર્તનની વિશ્વસનીયતા સાથે એટલી અસંગત હોય કે અદાલત તેના પુરાવાને નકારી કાઢવા માટે ન્યાયી ઠરે.

IV. કેસના મુખ્ય ભાગને સ્પર્શતી ન હોય તેવી મામૂલી બાબતો પર નાની વિસંગતતાઓ, પુરાવામાંથી અહીં અથવા ત્યાં સંદર્ભ વગર લીધેલા વાક્યો દ્વારા અતિ તકનીકી અભિગમ, તપાસ અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલી કેટલીક તકનીકી ભૂલ કે જે મામલાના મૂળ સુધી જતી નથી તેને મહત્વ

આપવું તે સામાન્ય રીતે સમગ્ર પુરાવાને નકારી કાઢવાની મંજૂરી આપશે નહીં.

- V. કોઈ ઘટનાના વર્ણનમાં આવતા ફેરફારો પર (ક્યાં તો બે સાક્ષીઓના પુરાવા વચ્ચે અથવા તે જ સાક્ષીના બે નિવેદનો વચ્ચે) ખૂબ ગંભીર દૃષ્ટિકોણ અપનાવવો એ ન્યાયિક તપાસ માટે અવાસ્તવિક અભિગમ છે.
- VI. મોટે ભાગે સાક્ષી પાસે ફોટોગ્રાફિક મેમરી હોય અને ઘટનાની વિગતો યાદ હોય તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં. તે એવું નથી કે માનસિક સ્ક્રીન પર વિડિયો ટેપ ફરીથી ચલાવવામાં આવે છે.
- VII. સામાન્ય રીતે એવું બને છે કે સાક્ષી ઘટનાઓથી અભિભૂત થઈ જાય છે. સાક્ષી તે ઘટનાની અપેક્ષા રાખી શક્યો ન હોય જેમાં ઘણીવાર આશ્ચર્યનું તત્વ હોય છે. તેથી માનસિક શક્તિઓ વિગતોને શોષવા માટે તૈયાર હોય તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં.
- VIII. નિરીક્ષણની શક્તિઓ વ્યક્તિએ વ્યક્તિએ અલગ હોય છે. જે એક વ્યક્તિ નોંધી શકે છે, તે બીજી વ્યક્તિ ન પણ નોંધી શકે. કોઈ વસ્તુ અથવા હિલચાલ એક વ્યક્તિના મન પર તેની છબી અંકિત કરી શકે છે જ્યારે તે બીજી વ્યક્તિના પક્ષે અજાણ રહી શકે છે.

- IX. મોટે ભાગે લોકો વાતચીતને ચોક્કસ રીતે યાદ રાખી શકતા નથી અને તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલા અથવા તેમના દ્વારા સાંભળવામાં આવેલા શબ્દોને ફરીથી રજૂ કરી શકતા નથી. તેઓ માત્ર વાતચીતનો મુખ્ય હેતુ જ યાદ રાખી શકે છે. સાક્ષી માનવ ટેપ રેકોર્ડર હોય તેવી અપેક્ષા રાખવી અવાસ્તવિક છે.
- X. ઘટનાના ચોક્કસ સમય અથવા ઘટનાના સમયગાળાના સંદર્ભમાં, સામાન્ય રીતે, લોકો પૂછપરછના સમયે તે ક્ષણે અંદાજ લગાવીને અંદાજ કાઢે છે. અને આવી બાબતોમાં લોકો ખૂબ જ ચોક્કસ અથવા વિશ્વસનીય અંદાજ લગાવે તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં. ફરીથી, તે વ્યક્તિઓની સમય-સૂઝ પર આધાર રાખે છે જે વ્યક્તિએ વ્યક્તિએ બદલાય છે.
- XI. સામાન્ય રીતે સાક્ષી પાસેથી ઝડપી અનુગામી અથવા ટૂંકા સમયગાળામાં બનતી ઘટનાઓના ક્રમને ચોક્કસ રીતે યાદ રાખવાની અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં. સાક્ષી જ્યારે પછીથી પૂછપરછ કરવામાં આવે ત્યારે મૂંઝવણમાં મુકાઈ શકે છે અથવા મિશ્રિત થઈ શકે છે.
- XII. સાક્ષી, ભલે સંપૂર્ણ રીતે સત્યવાદી હોય, કોર્ટના વાતાવરણ અને વકીલ દ્વારા કરવામાં આવતી આકરી ઊલટપાસથી અભિભૂત થઈ શકે છે અને ગભરાટના કારણે હકીકતો ભેગી કરી શકે છે, ઘટનાઓના ક્રમમાં મૂંઝવણ અનુભવી શકે છે અથવા તે ક્ષણે કલ્પનાથી વિગતો ભરી શકે છે. સાક્ષીનું

અર્ધજાગ્રત મન ક્યારેક મૂર્ખ દેખાવાના અથવા અવિશ્વાસ થવાના ડરને કારણે આ રીતે કાર્ય કરે છે ભલે સાક્ષી તેના દ્વારા જોયેલી ઘટનાનું સાચું અને પ્રામાણિક વર્ણન આપી રહ્યો હોય.

XIII. અગાઉનું નિવેદન ભલે પુરાવા સાથે અસંગત જણાતું હોય છતાં તે વિરોધાભાસ સુધી પહોંચવા માટે જરૂરી નથી કે પૂરતું હોય. જ્યાં સુધી અગાઉનું નિવેદન પછીના નિવેદનને અવિશ્વાસપાત્ર બનાવવાની ક્ષમતા ન ધરાવતું હોય, ભલે પછીનું નિવેદન અગાઉના નિવેદનથી અમુક અંશે અલગ હોય, તો પણ તે સાક્ષીને ખોટો સાબિત કરવામાં મદદરૂપ થશે નહીં.

[જુઓ ભરવાડા ભોગીનભાઈ હિરજીભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ૧૯૮૩ ક્રિએલજે ૧૦૯૬: (એઆઈઆર ૧૯૮૩ એસસી ૭૫૩) લીલા રામ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય એઆઈઆર ૧૯૯૫ એસસી ૩૭૧૭ અને તહસીલદાર સિંહ વિરુદ્ધ યુપી રાજ્ય (એઆઈઆર ૧૯૫૯ એસસી ૧૦૧૨)].

૧૮. જ્યારે ઈજાગ્રસ્ત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવાનું હોય, ત્યારે અદાલતો દ્વારા નિર્ધારિત નીચે મુજબના કાયદાકીય સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવા જરૂરી છે:—

- (એ) જ્યાં સુધી તેની જુબાનીમાં ભૌતિક વિરોધાભાસ ન હોય ત્યાં સુધી ઘટનાના સમયે અને સ્થળે ઈજાગ્રસ્ત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીની હાજરી પર શંકા કરી શકાય નહીં.
- (બી) જ્યાં સુધી પુરાવા દ્વારા અન્યથા સ્થાપિત ન થાય ત્યાં સુધી, એવું માનવું જોઈએ કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી વાસ્તવિક ગુનેગારોને છટકી જવા દેશે નહીં અને આરોપીઓને ખોટી રીતે ફસાવશે નહીં.
- (સી) ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીના પુરાવાનું વધુ મૂલ્ય હોય છે અને જ્યાં સુધી પ્રબળ કારણો ન હોય ત્યાં સુધી તેમના નિવેદનોને હળવાશથી નકારી કાઢવા જોઈએ નહીં.
- (ડી) કુદરતી આચરણમાં થોડી અતિશયોક્તિ અથવા નાના વિરોધાભાસને કારણે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીના પુરાવા પર શંકા કરી શકાય નહીં.
- (ઈ) જો ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીના પુરાવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ અથવા બિનમહત્વની અતિશયોક્તિ હોય, તો આવા વિરોધાભાસ, અતિશયોક્તિ અથવા અતિશયોક્તિને ઈજાગ્રસ્તના પુરાવામાંથી નકારી કાઢવા જોઈએ, પરંતુ સમગ્ર પુરાવાને નહીં.

(એફ) ફરિયાદપક્ષના વર્ડનના વ્યાપક પાયાને ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ અને સમય પસાર થવા સાથે ચાદશકિત ગુમાવવાને કારણે સામાન્ય રીતે જે વિસંગતતાઓ આવે છે તેને નકારી કાઢવી જોઈએ.

૧૯. અમને ખરેખર આશ્ચર્ય થાય છે કે ઘટના ઘરોના વિસ્તારમાંથી પસાર થતા જાહેર રસ્તા પર બની હોવા છતાં, એક પણ સ્વતંત્ર સાક્ષી ઘટના અંગે પોલીસ સમક્ષ નિવેદન આપવા આગળ આવ્યો નથી. આવા સંજોગોમાં, અમારી પાસે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ મોહનભાઈના પુરાવા પર વિચાર કરવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ મોહનભાઈએ તેમના પુરાવામાં ખીમા દેવજી (એ/જ) દ્વારા કરવામાં આવેલા હુમલા અંગે જુબાની આપી છે. એવું જણાય છે કે ખીમા દેવજી (એ/જ) ને મૃતક સામે કોઈ અદાવત હતી કારણ કે મૃતકે તેને રસીલાબેન સાથેના તેના આડા સંબંધોને કારણે ઠપકો આપ્યો હતો. ઓછામાં ઓછી એક વાત ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે તે કોઈ પૂર્વ આયોજિત અથવા પૂર્વ વિચારિત કૃત્ય નહોતું. ઘટનાના દિવસે કંઈક ખોટું થયું હતું, પરંતુ વાસ્તવમાં શું બન્યું હતું તે એક રહસ્ય બની રહ્યું છે. ખીમા દેવજી (એ/જ) એ દાતરડા વડે મૃતકના માથા પર ઈજાઓ પહોંચાડી હોવા બાબતે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ મોહનભાઈના પુરાવા પર અવિશ્વાસ કરવાનું અમને કોઈ સારું કારણ જણાતું નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ નું મૌખિક વર્ણન રેકૉર્ડ પરના તબીબી પુરાવા દ્વારા સારી રીતે સમર્થિત છે. અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી ભટ્ટની એ રજૂઆતથી અમે પ્રભાવિત નથી કે ફરિયાદપક્ષનો કેસ એ

આધારે નિષ્ફળ જવો જોઈએ કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫, ડો. સુજીતકુમાર સત્યેન્દ્રકુમારની તપાસ દરમિયાન, તેમને ગુનાનું હથિયાર એટલે કે દાતરડું બતાવવામાં આવ્યું ન હતું જેથી તેઓનો અભિપ્રાય મેળવી શકાય કે મૃતકને થયેલી ઈજા આવા હથિયારથી થઈ શકે કે નહીં. હથિયારના સ્વભાવથી જ, મૃતકને તેના માથા પર જે ઈજા થઈ હતી તે થઈ શકી હોત. તેથી, એમ કહી શકાય કે આરોપી નં. ૪, ખીમા દેવજી પાસે ગુનો કરવા માટે કોઈ હેતુ હતો અને એવું જણાય છે કે ઘટના સમયે કોઈ બોલાચાલી થઈ હશે. એવું પણ જણાય છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ નું વર્જન કે કાના શૌચક્રિયા કરવા માટે ઘરની બહાર ગયો હતો તે રેકૉર્ડ પરના તબીબી પુરાવા દ્વારા સમર્થિત છે. પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ સૂચવે છે કે મૃતક શૌચક્રિયા કરે તે પહેલાં ઘટના બની હતી, અને તેથી, પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટમાં, મોટા આંતરડામાં મળ પદાર્થ જોવા મળ્યો હતો અને નાના આંતરડામાં પચેલા ખોરાકના કણો હતા.

૨૦. આ બાબતના એકંદર દષ્ટિકોણથી, અમે એવા નિષ્કર્ષ પર આવતા અચકાતા નથી કે ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નં. ૪, ખીમા દેવજીને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર હત્યાના ગુનામાં દોષિત ઠેરવવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી.

૨૧. ઉપરોક્ત બાબત આપણને બીજા પ્રશ્નનો જવાબ આપવા તરફ દોરી જાય છે કે શું ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજીને પણ ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૧૪ ની મદદથી હત્યા માટે દોષિત ઠેરવવામાં ન્યાયી છે. આ તબક્કે એ

નોંધવું જરૂરી છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦, છોટીબેન કાનાભાઈ, આંક ૬૩ ના પુરાવામાં, આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજીનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦ એ તેમના પુરાવામાં જુબાની આપી છે કે ઘટનાસ્થળે પહોંચતા, જ્યારે તેમણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ને શું થયું હતું તે વિશે પૂછ્યું, ત્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦ ને જાણ કરવામાં આવી હતી કે આરોપી નં. ૪, ખીમા દેવજીએ મૃતકના માથા પર ઘા માર્યો હતો, જ્યારે આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ એ મૃતકને પકડી રાખ્યો હતો. તેવી જ રીતે, જો આપણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧, મેઘાભાઈ, આંક ૬૪ ના પુરાવા વાંચીએ, તો તેમના પુરાવામાં પણ આરોપી નં. ૩ રામુ દેવજીનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧, મેઘાભાઈએ તેમના પુરાવામાં જુબાની આપી છે કે ઘટના અંગે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ સાથે પૂછપરછ કરતા, તેમને જાણ કરવામાં આવી હતી કે વરજુબેન અને ખીમીબેને કાનાને પકડી રાખ્યો હતો, અને ખીમા દેવજીએ મૃતક કાનાના માથા પર દાતરડા વડે ઘા માર્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ એ જુબાની આપી છે કે રામુ દેવજીના હાથમાં દાતરડું હતું, પરંતુ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ ના પુરાવામાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯, મોહનભાઈ દ્વારા રામુ દેવજીને આભારી કોઈ પ્રત્યક્ષ કૃત્ય અંગે કંઈ નથી. જો કે, હકીકત એ છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯, મોહનભાઈએ તેમના પુરાવામાં જુબાની આપી છે કે જ્યારે તેઓ મૃતકને બચાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા હતા ત્યારે આરોપી નં. ૩ દ્વારા કરવામાં આવેલા હુમલાને કારણે તેમને હાથ પર ઈજા થઈ હતી.

૨૨. જે રીતે ઘટના બની હતી તેને ધ્યાનમાં લેતા, અને એ હકીકતને પણ ધ્યાનમાં લેતા કે આરોપી નં. ૩ ને મૃતક સાથે કોઈ દુશ્મનાવટ નહોતી, જો આપણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ દ્વારા આરોપ મૂક્યા મુજબ ઘટનાસ્થળે આરોપી નં. ૩ ની હાજરી માનીએ તો પણ, આવા સંજોગોમાં, આરોપી નં. ૩ ને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૨૪ હેઠળના ગુના માટે દોષિત ઠેરવી શકાય, પરંતુ ઓછામાં ઓછું કલમ ૧૧૪ ની મદદથી હત્યાના ગુના માટે નહીં. તેથી, આ હદ સુધી, જ્યાં સુધી આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજીનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી અમે અપીલને અંશતઃ મંજૂર કરવા તરફ વળેલા છીએ.

૨૩. હવે આપણે આરોપી નં. ૧, વરજુબેન અને આરોપી નં. ૨, ખીમીબેન દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા પર આવીએ છીએ. આરોપી નં. ૧, વરજુબેન એ આરોપી નં. ૩ અને આરોપી નં. ૪ ની માતા છે, જ્યારે આરોપી નં. ૨ ખીમીબેન એ આરોપી નં. ૪, ખીમાના પત્ની છે. એ બાબત વિવાદમાં નથી કે ઘટના આરોપીઓના ઘરના દરવાજા પાસે બની હતી, અને તેથી, બે મહિલાઓ આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ ની હાજરી એકદમ સ્વાભાવિક હતી. જો કે, આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ ને આભારી ભૂમિકાને ધ્યાનમાં લેતા, શું એમ કહી શકાય કે તેઓએ મુખ્ય ગુના એટલે કે હત્યા માટે ઉશ્કેરણી કરી હતી, જેથી તેમને કલમ ૧૧૪ ની મદદથી તે જ માટે દોષિત ઠેરવી શકાય.

૨૪. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ના જણાવ્યા મુજબ, આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ એ મૃતકને પકડી રાખ્યો હતો અને બોલાચાલી પાંચ મિનિટથી વધુ સમય

સુધી ચાલી હતી. તેના અંતે, અચાનક, આરોપી નં. ૪, ખીમાએ મૃતકના માથા પર ઘા માર્યો.

(i) અબેટ (ઉશ્કેરણી) કરવું એટલે પ્રોત્સાહન આપવું, મદદ કરવી; સહાય આપવી.

(ii) "મદદ" અને "ઉશ્કેરણી" માં શબ્દો, કૃત્યો, પ્રોત્સાહન, સમર્થન અથવા હાજરી, વાસ્તવિક અથવા રચનાત્મક દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી તમામ સહાયનો સમાવેશ થાય છે, જો જરૂરી હોય તો સહાય પૂરી પાડવી.

(iii) "મદદ" અને "ઉશ્કેરણી" નો અર્થ છે ગુનો કરવામાં મદદ કરવી, સહાય કરવી અથવા સુવિધા આપવી, અથવા તેની સિદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપવું, અથવા તેને આગળ વધારવામાં અથવા લાવવામાં મદદ કરવી, અથવા તેના આચરણ માટે પ્રોત્સાહિત કરવું, સલાહ આપવી અથવા ઉશ્કેરવું.

(iv) "અબેટ" શબ્દમાં ગુનેગારના ખોટા હેતુનું જ્ઞાન અને ગુનામાં સલાહ અને પ્રોત્સાહનનો સમાવેશ થાય છે.

(v) "મદદ" અને "અબેટ" શબ્દો સમાનાર્થી નથી. ઉશ્કેરણી કરવી એટલે ગુનો કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવું, સલાહ આપવી, ઉશ્કેરવું અથવા

ઉશ્કેરણી કરવી. આ શબ્દ હકીકત પહેલાની સહાયક વ્યક્તિનું કૃત્ય સૂચવે છે.

(vi) ગુનાની ઉશ્કેરણી અને આચરણમાં શારીરિક અથવા નૈતિક બળનો ઉપયોગ શામેલ છે, જે તેને ઉત્પન્ન કરવામાં વાસ્તવિક ગુનેગાર સાથે જોડાયેલ છે.

જે પ્રશ્ન પછી અમારી વિચારણા માટે ઉદ્ભવે છે, જેના પર ટ્રાયલ કોર્ટે પૂરતું ધ્યાન આપ્યું નથી, તે એ છે કે આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ એ મૃતકને પકડી રાખ્યો હતો તે હકીકત પરથી ઉદ્ભવતા એકમાત્ર અનુમાન પર, શું તેઓ કાનાની હત્યામાં સુવિધા આપવાનો ઈરાદો ધરાવતા હતા. ધ ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૦૭, જે ઉશ્કેરણીને વ્યાખ્યાયિત કરે છે તે ભૌતિક હદ સુધી જોગવાઈ કરે છે કે જે વ્યક્તિ "કોઈપણ કૃત્ય અથવા ગેરકાયદેસર ચૂક દ્વારા તે વસ્તુ કરવા માટે જાણીજોઈને મદદ કરે છે" તે વસ્તુ કરવાની ઉશ્કેરણી કરે છે. કલમની સ્પષ્ટતા ૨ કહે છે કે "જે કોઈ વ્યક્તિ, કૃત્યના આચરણ પહેલાં અથવા તે સમયે, તે કૃત્યના આચરણને સરળ બનાવવા માટે કંઈપણ કરે છે, અને તે દ્વારા તેના આચરણમાં સુવિધા આપે છે, તેને તે કૃત્ય કરવામાં મદદ કરી એમ કહેવાય છે".

૨૫. આમ, ઉશ્કેરણી રચવા માટે, અબેટર (ઉશ્કેરણી કરનાર) એ ગુનો કરવામાં જાણીજોઈને મદદ કરી હોવાનું બતાવવું આવશ્યક છે. માત્ર પુરાવો કે આરોપી

અબેટરના હસ્તક્ષેપ વગર ગુનો કરી શકાયો ન હોત તે કલમ ૧૦૭ ની જરૂરિયાતોનું પૂરતું પાલન નથી. જો અચાનક બોલાચાલી થાય અને એક વ્યક્તિ બીજી વ્યક્તિને પકડી લે, તો તે કદાચ બીજી વ્યક્તિ દ્વારા તે વ્યક્તિની હત્યામાં સુવિધા આપી શકે છે, પરંતુ જ્યાં સુધી તે વ્યક્તિને પકડવાનો ઇરાદો હત્યાની સુવિધા આપવાનો ન હોય ત્યાં સુધી, મૃતકને પકડી રાખનાર વ્યક્તિએ હત્યાની ઉશ્કેરણી કરી હોવાનું કહી શકાય નહીં. તે પૂરતું નથી કે કથિત ઉશ્કેરણી કરનારના પક્ષે કોઈ કૃત્ય ગુનાના આચરણમાં સુવિધા આપે છે. ઇરાદાપૂર્વકની મદદ અને તેથી, સક્રિય સંડોવણી એ કલમ ૧૦૭ ના ત્રીજા ફક્રા હેઠળ ઉશ્કેરણીના ગુનાનો સાર છે.

૨૬. જો આપણે સમગ્ર એફઆઈઆર તેમજ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ની જુબાની વાંચીએ, તો માત્ર એટલો જ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે કે આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ એ મૃતકને પકડી રાખ્યો હતો. આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ એ મૃતકને કેવી રીતે પકડી રાખ્યો હતો અને શરીરના કયા ભાગથી તેને પકડી રાખ્યો હતો તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ એ એવી જુબાની આપી નથી કે આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ એ આરોપી નં. ૩ અને આરોપી નં. ૪ ને હત્યા કરવામાં મદદ કરવાના હેતુથી મૃતકને પકડી રાખ્યો હતો. આમ, અમારા મતે, મૃતક પરના હુમલામાં આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ ની સંડોવણી દર્શાવવા માટે કોઈ વિશ્વસનીય પુરાવા નથી, અને આવા સંજોગોમાં, તેથી, કલમ ૧૧૪ લાગુ પડશે નહીં. જો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ દ્વારા જુબાની

આપ્યા મુજબ બોલાચાલી પાંચ મિનિટ સુધી ચાલી હોય, તો અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓને એ જ્ઞાન આપવું પણ ખૂબ મુશ્કેલ છે કે આરોપી નં. ૩, ખીમા, અચાનક મૃતકના માથા પર ઘા મારશે.

૨૭. રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી રાવલની એ દલીલ કે આરોપી નં. ૩ અને આરોપી નં. ૪ ના હાથમાં દાતરડા હતા, અને તેથી, આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ જાણતા હશે કે તેઓ બધા હત્યા કરવા માટે એકઠા થયા હતા, તે યોગ્ય અનુમાન નથી.

૨૮. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, હાલની અપીલોમાં અમારી પાસે જે કંઈ છે તે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ના મૌખિક પુરાવા છે, જે એકમાત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી છે અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦ છોટીબેન, મૃતકની પત્ની છે, જેમને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ દ્વારા વહેલી તકે ઘટના વિશે જાણ કરવામાં આવી હતી. કોઈ પણ પંચ સાક્ષીઓએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હોવાથી, રિકવરી પંચનામું વગેરે જેવા અન્ય પુરાવાઓ કાયદા અનુસાર સાબિત થયા નથી.

૨૯. પરિણામે, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૪૦૫/૨૦૦૯ મંજૂર કરવામાં આવે છે. વરજુબેન ડાફડા, આરોપી નં. ૧ અને ખીમીબેન ડાફડા, આરોપી નં. ૨ ના સંબંધમાં દોષિત ઠેરવવાનો અને સજાનો હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૧ વરજુબેન ડાફડા અને આરોપી નં. ૨, ખીમીબેન ડાફડાને તમામ આરોપોમાંથી

નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે. તેઓ આ અપીલ પેન્ડિંગ હોવાથી જામીન પર મુક્ત હોવાથી, તેમના જામીન બોન્ડ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે.

૩૦. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૬૪૮/૨૦૦૯ અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૪, ખીમા દેવજીના સંબંધમાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવવાનો અને સજાનો હુકમ આથી પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજીના સંબંધમાં, હત્યાના ગુના માટે દોષિત ઠેરવવાનો અને સજાનો હુકમ આથી રદ કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજીને હત્યાના ગુનામાંથી નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે. જો કે, આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજી વિરુદ્ધ ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૨૪ હેઠળના ગુના માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવવાનો અને સજાનો હુકમ પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજી અત્યાર સુધીમાં પાંચ વર્ષની જેલ ભોગવી ચૂક્યા છે, અને તેથી, તેમણે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કલમ ૩૨૪ હેઠળના ગુના માટે લાદવામાં આવેલી છ મહિનાની સજા પહેલેથી જ ભોગવી લીધી છે. આમ, આરોપી નં. ૩, રામુ દેવજીને જો અન્ય કોઈ કેસમાં જરૂર ન હોય તો તરત જ મુક્ત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

(ભાસ્કર ભટ્ટાચાર્ય, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(જે. બી. પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.